

Združenje krščanskih poslovnežev Slovenije
Socialna akademija
Fundacija Konrad Adenauer Stiftung

Simpozij civilne družbe
„Nove tehnologije in njihov vpliv na svet dela –
priložnosti za mlade v okviru Industrije 4.0“

27. oktober 2017
Državni svet RS, Ljubljana

Nekaj misli predavateljev in udeležencev v razpravi – povzel Drago Rudel.

I. Delo in industrija 4.0

Janko Korošec (Socialna akademija)

Delo danes

Janko je povzel aktivnosti Socialnega tedna 2017, kjer je bilo vseh 33 prireditev uglasenih na temo »kariera mladih«. Ugotovil je, da za mlade predstavlja velik izziv vprašanje: “Kaj boš prispeval na delovnem mestu, za katerega kandidiraš?”. Ugotavlja pomanjkanje interesa mladih, da bi bili na delovnem mestu dodana vrednost, zanima jih, kaj bodo dobili, če bodo sprejeti v službo.

Mag. Peter Grabner

(Območna obrtno-podjetniška zbornica Ljubljana-Vič)

Izzivi industrije 4.0

Predavatelj prihaja iz. Podal je celovit pregled nad stanjem globalne robotizacije, ki je del I4.0

- Slovenija: cilj 72 robotov na 10.000 zaposlenih do 2020; V 2016 jih je 48/10.000 zaposlenih
- SVRK vidi predvsem predelovalno industrijo
- Potrebna konkurenca med šolami v Sloveniji. Ščitimo subjekte pred izzivi, zato se ne prilagajajo ustrezno.
- V EU preveč govorimo pod krinko demokracije, namesto da bi se odločali in ukrepali.
- Potrebujemo sistem, uspešni posamezniki niso dovolj za uspešnost države.
- Potrebna so vlaganja, za to pa so potrebne dobre banke.

Vprašanja udeležencev:

- a) Ali industrija postavlja zahteve izobraževalnemu sistemu, za kaj naj izobražuje?
Odg.: interesne skupine, ki obvladujejo svoje področje. Spremembe od zunaj so težke. Zbornica se trudi, niso zadovoljni z uspehom.
- b) Ali je število robotov merilo konkurenčnosti? Konkurenčnost je v inovativnosti rešitev in storitev.

Odgovor: res je dvojnost - govorimo o digitalizaciji, uporabljamo pa stare rešitve (npr. primer uvedbe e-cestninjenja v Sloveniji).

Zbornica je ujetnik sistema: prevelika vloga državnih podjetij in njihova naročila
Zbornica ne more biti glasna, da ne škodi posameznim članom. Člani se prilagajajo in morajo biti tihi, da ostajajo udeleženci v javnih naročilih

II. Mladi v svetu Industrija 4.0

Rok Primožič (Urad RS za mladino)

Mladi, izobraževanje in trg dela danes

- Mladi se spreminjajo, poskušajmo jih razumeti. Pozneje se osamosvajanje od staršev in kasneje prihajajo na trg dela, kot včasih.
- Imamo *Nacionalni program za mladino*, ki naslavlja: stanovanjski izzivi, zaposlovanje, izobraževanje, zdravstvo itd.
- Spreminjajo se oblike zaposlitve: vse več s.p.-jev
- Ukrepi države na tem področju so:
  - krepitev svetovanja
  - Izvedba pripravništva
  - Spodbude za vstop na trg dela
  - Spodbujanje podjetništva med mladimi s program (zagon inovativnih podjetij, krediti podjetniški sklad
  - Ukrepi za kompetence učiteljev (eKompetence)
  - Odprta eGradiva OER (iniciativa Odpiramo Slovenijo) - SLO med vodilnimi (UNESCO)
- Izzivi za mladinski sektor: Digitalizacija izključuje digitalno šibko pismene; Posamezniki se vse bolj zapirajo v mehurčke isto mislečih.

Matej Cepin (Socialna akademija)

Kompetence mladih za vstop na trg dela 4.0

Izhodišče: *Kako so mladi pripravljani na I4.0 in kaj narediti, da bodo še bolj.*

Kaj morajo sistemski ukrepi države prinesiti za posameznika?

- Uvaja pojem *Svet 4.0* - v njem bodo mladi živeli, ga pa bo I4.0 oblikovala.
- Mladi se povezujemo s sorodno mislečimi.
- V *Svet 4.0* bo šlo za najemanje delovne sile, ne za zaposlovanje za (ne)določen čas.
- Mladi so uporabniki in proizvajalci hkrati - *prosumer*, npr. ustvarjanje video vsebin.
- Mladi si želijo *Latte machiato* delovna mesta - prijetni kraji srečevanja in sodelovanja.
- Kaj izobraževanje lahko ponudi? Optimalna izkoriščenost virov (čas, kraj, odnosi, materialna sredstva v konceptu delitvene ekonomije)
- Ali smo res že tako učinkoviti, kot nam to omogoča I4.0?
- Vodenje

Jedro težav je v tem, da ne znamo dobro voditi. Svet 4.0 je utišal avtoritete izpred 30 let: profesorji, zdravnike, politike, - postajajo del nas. Vodenje se porazdeljuje.

Vodenje samega sebe (ne v upravljanju samega sebe) je glavni izziv. To bo potrebno upoštevati v vzgoji in izobraževanju. Mladi želijo upravljske veščine, ne pa voditeljskih
Ne pa: upati si, stopiti iz cone udobja,....

- Sodobno usposabljanje: ne z izobraževanjem, pač pa z vodenjem!
- Mladi so zahtevnejši do sebe kot predhodniki pri izbiri dela: iščejo zvezdico v preseku svojih interesov ob zaposlitvi: zaslužiti, uživati, delati,...
- Neskladje v financiranju države mladinskega sektorja v primerjavi z drugimi sektorji NVO.

Dr. Tadej Rifel (Inštitut za raziskovanje in evalvacijo šolstva IREŠ)
Kako izobraževalni sistem opremlja mlade za vstop v svet 4.0?

- Inovacije v šolskem prostoru: npr. Projekt ŠKG "Popestrimo šolo" 2016-2020 - vodi Nataša Hanuna, projekt »Finančno opismenjevanje« - vodi T.Rifel. Oba projekta spreminjata pedagoški proces. Udeležujejo se tekmovanje - dijaki in učitelji sodelujejo projektno.
- Mladi potrebujejo izkušnjo, da so zaželeni - tu jim lahko kažeš npr. v uspešnem pevskem zboru. Pri tem se oblikujejo tudi druge osebnostnih lastnosti - imamo posredne učinke.
- Trg dela ni le danost, ki se mu moraš prilagoditi. Danes sami ustvarjamo nova delovna mesta in s tem sokreiramo trg dela.
- Način prenašanja znanja je zaostal za potrebami. Potrebni so novi pristopi, kot je npr. *Service learning pedagogika* - učenje s pomočjo skupnosti za življenje v skupnosti. Potrebe naslavljamo skupaj s skupnostmi. Šolski prostor se odpre skupnostim.
- Mladi so aktivni sodelavci že od vsega začetka. Niso pasivni do nekega obdobja v življenju, nato pa postanejo aktivni. *Service learning* naša rešilna bilka.
- S spremembami se večja potreba po usposabljanju učiteljev. Danes spreminjamo učitelje, ne pa sistema, ki je potreben sprememb. Ukrepi države se ne postavijo na sistemsko raven, zato uporabimo moč argumentov, da to dosežemo.

Kaja Kosec (Združenje krščanskih poslovnežev Slovenije)
Mladi, vodenje in podjetništvo danes

- Etika niso pravila, pač pa način življenja.
- Ne naslavljati etičnih problemov, poskušajmo doseči, da do teh ne pride.
- Pomanjkanje izobraževanja/usposabljanja za etično ravnanje v izobraževalnih sistemih v EU.
- V s.p. se borimo vsak zase. Ne razmišljajo širše
- Govorimo, kaj trg potrebuje, kako se moramo prilagoditi?
- Izdelek mladih v Erasmus: kodeks.

III. Ukrepi za trg dela 4.0

Alenka Blazinšek (Zavod Nefiks)

Kdo se mora komu prilagajati: mladi delodajalcem ali delodajalci mladim?

- Mlade smo vzgajali za ugajanje delodajalcem, za izpolnjevanje zahtev trga dela.
- Očitki delodajalcev: kažejo prave volje, nerealna pričakovanja, ne želijo delati, da se izkažejo (pričakovanja 1 leto, dali bi 2 meseca), vanje je potrebno veliko vlagati, se ne zanimajo, kje v ustanovi bi lahko bili koristni.
- Očitki mladih delodajalcem: zahtevajo izkušnje; nimajo časa za spoznavanje in mentorstvo; pričakujejo prostovoljstvo za izkušnje;

- 65% mladih bi raje ostalo v SLO, če ne gre drugače, bodo šli (N=167), ne delijo drugam
- Ali je formalni izobraževalni sistem dolžan proizvajati kadre za gospodarstvo?
Šolstvo: ne more zagotoviti zaposljivosti, lahko kakovostno izobrazbo.
- Mladi želijo usposabljanja - "zašolana" mlada oseba
Predlog za Ukrep 1: preprečevanje "zašolanja" novih generacij in pomoč "zašolanim"
Preventiva in kurativa: kvalitetna karierna orientacija
Povezovanje mladih in trga dela ves čas izobraževanja (dualni sistem)
- Apel na delodajalce: družbena odgovornost delodajalcev pri tem, ne le pobiranje usposobljenih na trgu dela

Janez Cigler Kralj (Inštitut dr. Janeza Evangelista Kreka)

Ukrepi za Trg dela 4.0

- Saudska Arabija podelila državljanstvo robotinji.
- I4.0 pomeni: liberalizacija, fleksibilizacija, individualizacija
- Brišejo se meje med industrijo (proizvodnjo in storitvami: npr. Google kot storitveno podjetje razvija samovozeči avtomobil, Google glass...). Vse je pametno: avtomobili, ure, obleke, mesta,...
- Dvopolna čustva: strah, neenakost, polarizacija družbe, vs. svoboda, povezovanje, razvoj,
- Spremembe na trgu dela: porast delavcev iz gospodinjestev, socialni dumping, *digitalne migracije*, ki konkurirajo na trgu dela
- Roboti kot konkurenca delavcem – so delovna mesta res o grožena: npr. Vozniki tovornjakov z uvajanjem samovozečih tovornjakov
- Priložnosti: nastajajo nova delovna mesta.
- Mladi spreminjajo odnos do zaposlitve. Primer anketa glede pogodbe o zaposlitvi: 1/3 DA, 1/3 kar je, je, 1/3 NE

Primož Jelševar (Inštitut dr. Antona Korošca - INAK)

Ukrepi za Trg dela 4.0

- Prestrukturirati moramo SLO gospodarstvo - od nivoja dobavitelja navzgor
- Dodana vrednost naj ne bo le pridnost, potrebno je prilagajanje industrije.
- Predlog za ukrepe: Ukrepi 3-7

PREDLOG UKREPOV iz III. dela simpozija

Ukrep 1: preprečevanje "zašolanja" novih generacij in pomoč "zašolanim". Povezovanje mladih in trga dela ves čas izobraževanja (dualni sistem)

Ukrep 2: Zmanjševanje razkoraka med pričakovanji delodajalcev in delojemalcev

Ukrep 3: Ureditev delovne zakonodaje, da se odzovemo zahtevam I4.0: npr. Na področju delovnega časa, za vključitev tudi novih oblik dela (zmanjševanje razlik med zasebnim in delovnim časom), prekvalifikacije, reorganizacija servisov za iskalce zaposlitve in zastopanje interesov "individualiziranih" delavcev

Ukrep 4: Pravična porazdelitev zaslužka / ureditev modelov plačevanja

Ukrep 5: Nov gospodarski model - potrebujemo strategijo, kot je staranje družbe

Ukrep 6: Reforma sistema izobraževanja: izobraževati za potrebne kompetence; nagniti prid sekundarnega izobraževanja, v prid naravoslovju in tehnike (danes družboslovci - tehniki 2,5:1). Poseči tudi na področje vpisa na univerze (tu naj bo politika, ne akademska svoboda)

Ukrep 7: nujne spodbude gospodarstvu npr. nova tehnološka oprema, nova delovna mesta